

Oslo, 16.09.2024

Høringsinnspill til ekspertgruppe for virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter

Fretex takker for muligheten til å komme med innspill til ekspertgruppens arbeid.

Fretex' rolle som ideell aktør

Fretex AS er hundre prosent eid av Frelsesarmeen i Norge.

Formålet med Fretex er å ta vare på skaperverket og være en aktiv samfunnsaktør og leverandør av resultater innenfor forretningsområdene gjenbruk/sirkulær økonomi og arbeidsinkludering.

Fretex sine mål og strategier er avledet av FNs bærekrafts mål 1 (utrydde fattigdom), 8 (anstendig arbeid), 12 (ansvarlig forbruk og produksjon) og 13 (stoppe klimaendringene).

Fretex har 33 avdelinger som på oppdrag fra NAV arbeider for at flest mulig skal få nye muligheter i arbeidslivet og flere prosjekter som har til formål å redusere utenforskap. Fretex har om lag 3600 innsamlingsbokser ute og samarbeider med Posten og andre om innsamling av donasjoner til gjenbruk. Fretex mottar en betydelig mengde gaver i alle kategorier, og har to fullskala sorteringsanlegg for gjenbruk i Norge og flere grovsorteringsanlegg. Donasjonene selges i 41 butikker og en nettbutikk, deles ut via Frelsesarmeens veldedige arbeid og eksporteres.

I 2023 ble rundt 3 millioner brukte varer solgt i våre butikker. Fretex ønsker å selge mest mulig i Norge og mener at volumet kan økes betydelig med bedre rammevilkår.

28,6 millioner kroner av bruktinntekten i 2023 gikk til Frelsesarmeens veldedige arbeid til samfunnsnyttige formål og fattigdomsbekjempelse i Norge.

Fretex' innspill til ekspertgruppen for å fremme sirkulære aktiviteter i tekstilbransjen

1. Hva er den største utfordringen for at din sektor skal bli mer sirkulær:

a. Manglende teknologier?

Sortering til gjenbruk er i dag i alle hovedsak manuell og baseres på erfaring og kompetanse i alle ledd. Det er på det nåværende tidspunktet ikke utviklet teknologi som klarer å skille mellom tekstiler til ombruk og tekstilavfall.

Det snakkes mye om at sortering i dag er automatisk, men det gjelder kun sortering av materialer (90% bomull, 95% bomull, polyester, polymaterialer etc.) før det eventuelt kan gå til materialgjenvinning. Det kreves manuell finsortering i forkant for å fjerne tekstilavfall som ikke kan materialgjenvinnes.

b. Manglende eller ineffektive reguleringer?

Dagens regler blir tolket og håndhevet ulikt både innenfor og utenfor EU, det medfører utfordringer og konkurransevridning. Et eksempel er eksportregelverket rundt Annex VII (grønnlistet avfall) mellom Norge, Sverige og Polen.

c. Manglende kunnskap eller bevissthet?

Det kan virke som det er liten bevissthet i befolkningen rundt det store forbruket av naturressurser i produksjon av tekstiler og hvilke konsekvenser overproduksjon og overforbruk har.

FreteX erfarer at vi med fremveksten av fast fashion mottar tekstiler med dårligere kvalitet og kortere levetid. Det kan i dag være vanskelig for forbrukere å vite hvilke tekstiler de bør velge ut fra et miljø- og klimahensyn når de handler nye varer.

d. Mangelfulle avgifter eller subsidier?

Pris er viktig for at gjenbruk skal kunne konkurrere med nye varer importert fra lavkostland. Merverdiavgift på brukte tekstiler kan bidra til at flere velger nytt framfor brukt.

e. Manglende markeder?

Det norske gjenbruksmarkedet er per dags dato ikke stort nok til at vi kan selge alle innsamlede varer til gjenbruk her. Innbyggerne må erstatte nykjøp med brukte varer for at det skal monne på miljøet og for markedet.

Det er i dag en mismatch mellom det folk donerer, og det de kjøper. Gjenbruksaktørene må konkurrere på pris med aktører som har lavere kostnadsnivåer enn det vi har i Norge. FreteX får - via 41 butikker og nettbutikk - solgt 10 prosent av innsamlet mengde i Norge. Markedet for gjenbruk i Europa er stort og er raskt voksende.

f. Annet?

Det er summen av flere tiltak som kan være med på å endre tekstilbransjen fra lineær til sirkulær. Som et eksempel på dette, er Norge et av landene i verden som har flest el-biler på veiene. Dette skyldes momsfristak, fritak/reduksjon av bompenger, kjøring i kollektivfelt m.m.

2. Hvor er det behov for endringer i dagens virkemiddelbruk for å bli mer sirkulære?

- Myndighetene bør bruke mer midler til markeds- og kommunikasjonstiltak for å påvirke forbruket og gi innbyggerne mer kunnskap om verdien av tekstiler.
- Myndighetene bør legge til rette for like konkurranseforhold (momsplikt på bedrifter med lønnete ansatte vs. momsfristak for bedrifter drevet av frivillige).

3. Hvilke nye virkemidler vil kunne bidra til at din sektor blir mer sirkulær? Nevn inntil tre virkemidler.

- Nullmoms på brukte varer og reparasjoner i Norge
- Virkemidler for å redusere mengde klær med kort levetid og lite gjenbruksverdi.
- Merking av nye tekstiler slik at forbrukere får mulighet til å ta bedre og mer bevisste valg.

Vi bidrar gjerne med mer utfyllende informasjon dersom ønskelig.

Med vennlig hilsen

Trond Ivar Vestre
Konsernsjef FreteX AS

Kristin Hareide
Direktør FreteX Miljø AS